

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.--Teléfono, 186.

Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals al mes.
Fora.	8 » trimestre.
Un número sol.	0'20 ptas.
Anuncis á preus convencionals.	

Xampany Catalá de la acreditada marca **CODORNIU**
de San Sadurní de Noya.
Se ven en las confiterías de Pere Fornalleda, «La Confiansa» de Vila jermans, Rosendo Crous, Joseph Garriga, en la droguería de Joseph Formosa y en las principales fondas.

Avuy celebra lo CENTRE CATALÁ lo seté aniversari de sa fundació.

Los set anys de continuada lluyta per la defensa dels sagrats drets y llibertats de Catalunya. no han minvat, ans al contrari, l'entussiasme ab que desde sos primers passos en lo camí de las reivindicacions han mantingut sempre ferm y dispuestos á tota mena de sacrificis los beneméritos socis del CENTRE CATALÁ de Sabadell.

Lo sacrosant amor á la pátria, son benestar moral y material es l'únich fi que persegueix y ambiciona la patriótica Associació, y no hi ha pas dupte qu'en aquest sentit han estat profitosos sos esforços, havent merescut sos actes l'aplauso unánim y desinteressat de tots los bons patriotas.

No cal consignar aquí los actes realisats pel CENTRE, donchs estan en la conciencia de tots los que han seguit pas á pas sas

patrióticas campanyas; pero sí, podem dir, segurs de no errar, que 'l patriotisme mes pur, despullat de tot egoisme, de tota prevenció interessada y mesquina, ha sigut la sola estrella que ha guiat sos passos en la lluyta constantment oberta contra 'ls mortals enemichs de la pàtria.

Per aixó LO CATALANISTA, quinas esperansas y ambicions son parionas de las qu' ab tanta valentía y bon acert sustenta lo CENTRE CATALÁ de Sabadell, li endressa la mes coral enhorabona y entussiasta felicitació, fent vots pera que no 's fasse esperar l' hora en que puguen entonar junts l' himne de llivertat de Catalunya.

Y á los apóstols del catalanisme militant qu' han vingut avuy á nostra industriosa ciutat pera donar major lluhiment á la festa y autorisar ab sa presencia los actes realisats pel CENTRE, los hi dona la mes coral benvinguda

LA REDACCIÓ.

ALELUYA

Passaren ja los jorns de dol planyívol, ha passat ja la setmana santa que 'ns recorda los sufriments y la afrentosa y cruel mort de nostre salvador Jesús, ha passat ja l' negror fúnebre de la fossa, sa llosa s' ha esbadellat y raigs de llum celestial han omplenat l' espay: Jesús ha ressucitat, ¡Aleluya!

Festa gloriosa, festa de familia, festa d' amor es la Pasqua; ab la ressurecció del Senyor ressucita també la naturalesa, l' hivern ha passat, las tramontanas se n' han endut ja las fullas secas dels arbres, los atmetllers y cirerers floreixen, remats d' anyellets saltironejan alegres, tot respira alegria, tot canta alabansas al Jesús ressucitat y mormuran *aleluya*, los plans y las montanyas, los rius y los mars, y l' oreig dels boscos, lo cimbreix de las riberas y la corrent dels rius; Aleluya, la verdor dels prats y los brots dels arbres y la llempeguejant verdor dels petits brots dels arresserats vinyats, Aleluya las campanas dels pobles, Aleluya lo ronch bruol del canó de guerra, Aleluya la humanitat tota, tota la creació canta ¡Aleluya!

Tradicions y costums santas de la terra, nascudas y arresse-radas baix lo mantell de la religió, no caiguen pas aplastadas per lo malt baf d' aquest indiferentisme modern qu' ofega lo sentiment religiós, mata l' amor de pátria y resseca 'l cor al amor puríssim, conserveuvos sempre de generació en generació com vos han conservat nostres antepassats.

Jovent de la terra catalana, no deixeu pas al olvit ni false-jeu gens las tradicionals caramellas ahont canteu ensemps la gloria de la resurrecció d' un Deu, lo rejuveniment de la terra y la florida dels esplets y doneu esplay als sentiments d' amor qu' omplena vostre cor jovencel.

Lleveuvos de bon matí y acobleuvos tots ben endiumengats, las masías vos esperan y las mestressas cercenejan tots los ponedors de las gallinas pera obsequiarvos, las ninetas de vostres ensom-nis vos aguardan, pera regalarvos son amorós somriure.

La pubilleta del Mas vos somia; mil voltas ha sortit son ro-sat esguart pel finestró de sa cambra taleyant al lluny del camí del poble, sos ulls blaus brillan en competencia ab la estrella matinera qu' atrau la llum del auba, sa rossa caballera ben tre-nada acaricia las primerencas poncellas de las clavellinas de son llindar á punt d' esbadellarse, mil voltas ha sortit, y una remor confosa la reté y ab ansia espera contemplant lo delitós paisatge d' un matí de primavera.

Lo pinar de la serra 's destaca sobre lo brillant fondo de la resplandent claror del auba qu' aumenta gradualment, reflec-tant las cintas que forman ab las boiras tons vermellosos petone-jadas per los raigs del sol á punt d' eixir; baix á l'afrau ressona l' eco del cant planyívol de la griva, la puput revolteja per la teulada de la masía com acompanyant ab son cant acompassat als refilets d' un vol de cotolius que 'n graciosos torniols sembla que van á foradar lo espay, completant l' armonía de la natura-lesa lo suau oreig matinal fregantse per las simas dels arbres que vincladissos murmuran una pregaria besantse sas fullas y tributant la naturalesa tota sublim homenatge á son Creador.

Lo acompassat dringar de cascabells fant adonar á l' ensi-sada nina lo pintoresch grupo de las caramellas que s' acosta; los mes guapos joves del poble endiumenjats ab sas vermel-las barretinas al ovirar la masía enarbolan las llargas canyas en-

galanadas ab sintas de colorainas y fent petar lo fuhet, lo poderós matxo que menan brillós com una daina pren lo trot repicant la moriscada ab son pitral d' aromas de seda, alsant lo capera millor lluhir son capsó plé de llassos, ja oviran á la publi-lla y ella enrojint sas galtas tanca ruborosa de cop la finestra y corre per la escala esclamant joyosa ¡ja venen!

Las portas s' obran de bat á bat y ab lo primer raig del sol naixent entra l' armonía de las flautas acompayant los airoso cantars de fé, pátria y amor ab que aquell jovent saluda la Pasqua; Jesús ha ressucitat, la terra está engalanada, tot respira alegría, la pátria somriu, l' amor bat sas alas.

Pobles de la montanya catalana, masías seculars de nostra terra, conserveu tan bellas costums, la ciutats y vilas están ofegadas per los miasmas que de prop de dos segles venen de ponent, han volgut fernos expressar nostres sentiments y afectes en llenguatje estrany á nostre cor y nostre cor se resseca; costums extrambóticas de pobles fantasiosos han malmes nostras costums, Catalunya pateix afrentosa passió presonera pel centralisme, befada pels polítichs y corromput lo poble per los escribes y fariseus de Castella.

Mes la ressurrecció de la pátria s' acosta, no hi fa res que tinga guardas á son sepulcre ahont han volgut enterrarla viva; son resplandor los farà caure. Serveu vostras costums, pobles de la montanya, no deslliguen jamay lo sublim ramell de fé, pátria y amor, flors sagradas que juntas han portat la grandesa de nostra terra y quant lo temps no llunyá, arribi de que nostra pátria triomfi de los butxins, inspirats tots ab lo flaire de tant gloriós emblema, ensemps cantarem joyosos desde l' Ebro al golf de Rosas, desde 'l mar al Pirineu, la Pasqua de la Resurrecció del Senyor y de la ressurrecció de Catalunya.

SECCIÓ POLÍTICA

Per últim sembla que la gran questió que tenian entre mans los nous ministres fusionistas ha quedat resolta.

Han quedat repartits tots los cárrechs entre 'ls amichs y *desinteressats* servidors de la política sagastina y s' han vist al fi *satisfechas las jnstas aspiraciones* dels morts de gana que buscan lo modus-vivendi en las miserías dels partits polítichs.

Colocats ja en sos destinsos y cobrant y menjant y vestint com tota persona civilisada,

podrán dedicarse á la regeneració del país pera la cual tan suspiran nostres governants de pacotilla.

Deu nos ampari y protegeixi.

Llegim en un periódich madrileny:

«Lo diputat catalá Sr. Cañé, nos prega fem constar que s' ha equivocat respecte d' ell la estadística relativa als vots ab que pogués contar en lo Congrés lo Sr. Gamazo.

Diu lo Sr. Cañé que ha vingut á las Corts pera seguir la política del Govern, y que ni 'n seguirá d' altra, ni reconeix mes jefatura que la del Sr. Sagasta.»

¿No 'ls hi sembla mentida que un diputat catalá parli d' aquesta manera?

D' això no se 'n diuen diputats catalans; ab prou feynas mereixen lo nom de cuneros.

¡Y 'ls infelissos electors del seu districte que tal vegada 's creyan que l' enviavan á los Corts per defensar sos interessos!

Donchs no senyor, ell hi va pera *seguir la política* del govern y á veurer de pas lo que s' hi pesca.

¿Y d' aquesta genteta 'n diuen diputats catalans?

¡Quin fàstich!

Lo celeberrim Gamazo intenta verificar un altre equilibri dels de la seva escola acrobática.

Vist lo desastre de son plan rentistich, temerós de lo que se li pugués tirar en cara al obrirse las Corts, lo déficit que 's prepara y sobre tot la digna y enérgica actitud del poble navarro que á ben segur li haguera ensenyat de modos políticament parlant, ha escapat del ministeri de la millor manera que ha pogut, deixant los mals de cap pera l' infelís que 'ls arplegui.

Pero *conseqüent* ab sas doctrinas proteccionistas are vol fer veurer á tothom que la seva sortida, obeeix á diferencias de criteri ab lo Sr. Moret respecte al tractat concertat ab Alemania.

Ya 't conexém herbeta que 't dius marduix.

Aquestas diferencias havian de neixer avans, Sr. Gamazo.

Permetrer que 's cometi 'l disbarat, fuigir de estudi devant la comisió de Bilbao y volguer ara sortir ab la pata de gall de sas reminiscencias proteccionistas es de lo mes xistós que podia imaginar-se.

A buena hora mangas verdes.

Llástima pera 'l pobre Gamazo que no li farà l' efecte que solicita sa última planxa proteccionista.

Un temps enganyá miserablement als pobres pagesos ab la célebre Lliga Agraria; avuy, pobret, ja ha begut oli com dihem per aquestas terras.

Ni 'ls industrials mes cándidos y á fè que tots ells n' han donat, de serho, repetidas probas, podrán creurer ja mes en sas *falaces promesas*.

Una cosa es predicar y otra dar trigo, diuen los paisans de 'n Gamazo.

Ab això ja ho sab lo célebre *triguero*.

Menos paraulas y mes fets.

Y si 'ns vol creurer, encara será millor que 's retiri per sempre al ronyó de Castilla y li 'n darém las gracias.

Sembla que á Madrit feu molt mal efecte que en lo banquet de despedida del general

Martínez Campos de la Cort del Marroch, digués aquest, entre altres coses, que brinda-
va per la *par eterna entre pobles que tenen una mateixa sanch*.

No comprenem l' esverament de la gent d' aquella terra.

¿Per ventura ab set sigles de denominació dels alarbs en tot aquell tros d' Espanya
que are tant crida no hi va deixar cap rastre la moresca rassa?

Y donchs si tenen poch mes ò menos la mateixa sanch á que ve tants escarafalls á úl-
tima hora?

Menos protestas y mes actes en demostració de lo contrari.

Si en lo govern, y en la administració y en tots los rams demostren l' origen de la
rasa, á que venen las protestas?

Per algo un personatge ben conegut en lo mon de la política madrilenya calificava de
guerra civil la qüestió de Melilla.

Lo que s' hauria de fer es veure si las regions que van comensar y varen treurer
als moros de la península, ajudant y salvant al resto de Espanya, podrian fer prevaldre
son caràcter y sas aptituds d' una vegada.

Llavoras si que podrián demostrar que no son *dos pueblos de una misma sangre*.

ALLÁ AHONT ERAM, SOM

Coneguts son los principis que sustenta 'l regionalisme: son també
los mateixos que ha de seguir sustentant. No 'ls ha modificat; ni atenuant-
los, ni fentlos més. Es ahont era y proclama lo de sempre, aixó es, la to-
tal reivindicació, en tots los ordres de la vida, de nostra vida nacional.

L' exit que coroná las empresas posadas baix lo seu amparo, proba
ben clarament per cert, que ha lograt interpretar fidelment los desitjs y
'ls pensaments del poble gallego. Al dirho aixís, tenim la satisfacció mes
gran. Y no per vanagloria, puig bastant se sap que no forem nosaltres
sino nostra Galicia la que esperant la seva hora, s' adelantá y feu fàcils
los triomfs obtinguts. Nosaltres no ferem altra cosa que proporcionar á
aquesta morta la ocasió de dir á tots que es viva.

*Agobiat baix lo pes de las sevas adversitats y debilitat per la sort
cruel, sí—pero no aixafat—viu un poble en aquesta pàtria nos hem dit
ab lo poeta de la revolució húngara. Ho repetim altra vegada porque res
més cert que baix aquest cel viu un poble, que sent la aynoransa de tot
lo que era seu y ha perdut com pera sempre. En l' ayre están los pensa-
ments que 'ns mouhen á tots; en nostre cor los que mouhen á las antigas
nacionalitats absorbidas y negadas per l' Estat tot poderós, y que, sen-
tintse vivas, volen viurer.

Aquets desitjs son majors y s' augmentan en presencia dels mals sem-
pre creixents que la centralisació porta aparellat, sobre tot á las regions
ab pasat autonómich. Vejentse aniquilar y posadas á las portas d' una
irremediable ruina, un cop que tota vida ha cessat en ellas, necessari es

que estimin per rahó lo que avans per instint, y que 's prestin á reivindicar y fer efectivas las sevan tendencias á la vida particular ó local com se diu ara.

La vida local! Los governs locals! Heus aquí lo que, encara no transcorreguts cent anys després d' haver sigut ferits de mort los organismes provincials, s' afanyan aquets á recuperar, y heus aquí també tot lo que se 'ls hi deu per moltes rahons de justicia y d' oportunitat! Y no es aixó tan sols, sino que en semblant empresa tot los afavoreix: las corrents amigas de la llibertat y las tradicionals, los que buscan nous horitzonts y los que entenguin que 'ls grans problemas socials que mouhen al mon poden afrontar-se més fàcilment, descartantlos d' un dels més importants. Per aixó no fa molt temps que un ministre conservador (1), sufrint la forsa de las corrents regionalistas y regoneixent la eficacia del seus principis, tractá de prevenir certas eventualitats adelantantse á ella. Encara que incomplets, estimém no obstant los seus projectes de ley, (avuy olvidats ja) per quant responian á la perentoria necessitat de donar una satisfacció á las entitats nacionals, que avuy viuhén en la tutela del Estat. Baix aquest punt de vista, y encara que insuficients, son, y aixís los hem pres, com una concessió, com un fet oficial que venia á regoneixer la llegitimitat de nostras aspiracions. Las estimém y tinguerem en molt, porque regoneixia en principi la justicia ab que volém:

- que en lo nostre, sols nosaltres hem de posarhi la mà;
- que lo nostre predomini en las cosas del país y las llestitimi;
- que 'ls que hagin de representarnos en lo Parlament sian nascuts á Galicia;
- que tot lo qui exerceixi á Galicia algún càrrech y especialment las primeras funciones públicas, lo mateix en l' ordre civil que en lo religiós, sia fill del país.

en fi, que nostra llibertat provincial sia una veritat, y que no 'ns envi-hin de Madrid fetas las lleys y los que han d' aplicarlas, sino que aquí las elaborém atenant á nostra tradició, á nostre sentiment nacional, á nostras necessitats; aixís com també los que hagin d' interpretarlas, las compreguin y estiguin conformes ab ellas.

Perque solzament d' aquesta manera, tornant á la vida de que hem gosat y de que careixém avuy dia, desapareixerá d' entre nosaltres los infinits mals que 'ns aclaparan; lo primer de tots lo funest caciquisme que avuy sufrim, y que 'ns entrega lligats de peus y mans al poder central, del qual reb tota la forsa pera obrar y tota sanció pera las sevas obras. Obras crudels, obras temibles, qual deletérea influencia no hi ha pensament que la midi en tota sa extensió, no fins en aquestos moments en que estém veyém ab espant, fins ahont arriba la omnipotencia d' aquets nous poderosos, y fins ahont la indefensió pública dels que s' oposan als seus

(1) Don Francisco Silvela.

excessos, puig que tots los deixan sols, prenent son valor com un agravi á la cobardia dels demés.

Ah!, tots claman, tots senyalan ab lo dit la llaga, tots exhalan la mateixa queixa, tots cridan: ¡Al cacich! pero en va, porque la política que d' ells se serveix ha posat una mateixa mordassa en los llávis y un mateix temor en lo cor dels ciutadans! Y si aixó passa en la ciutat, entre homes independents y d' inteligencia, entre 'ls que valen y representan, ¿qué passarà, diguen, al pobre pagés á qui 'l cacich rural explota en tots sentits, l' abat com al arbre del bosch, lo trepitja com al rahim en-lo cub, y 'l nega tres vegadas com Pere a Cristo? ¿Que li passarà, diguen, á aquest indefens, quan en la ciutat, lo cacich urbá abat, atropella, vens, en mitj de la admiració general, entre la indignació y 'l despreci que inspira, pero també ab ajuda de'ss que esperan que de la taula del pressupósit cayguin las engrunas que han d' alimentarlos?

Lo caciquisme! héus aquí l' enemich, lo verdader fill de la centralisació, que privantnos de nostras antigas llibertats no 'ns permet gosar de las novas! En sas xarxas caygueren las provincias que aburrínt las parcialitats que las dividían, ho esperavan tot del nou regimen, mentres aquest nos lo dona avuy desde dalt, seguras de tot, respectadas, ungidas ab los sants olis dels temors que despertan, dels cástichs que imposan, de la manera crudel ab que tractan als que no son dels seus!

Cada vegada que veyém á nostres pagesos—y be sab Deu que es molt sovint,—creuhar silenciosos y tristos los camins que conduheixen á las poblacions, cada vegada que 'ls hi veyém comptar los xavos ab que alimenta als parássits de totas las especies que viuhén sobre ell, lo cor se 'ns oprimeix, per lo mal que delata á nostre ulls y per lo inevitable que amenassa al país. Passa capficat lo marit, passa la muller presa de las moltras angunias que la voltan, passen los fills qual infantil somris te ja quelcom de las grans tristesas heredadas, y sempre 'ns preguntém ¿quín pecat han comés? Ells son los que treballan, ells los que satisfán los tributs, la carn de canó, la carn d' emigració, la carn morta sobre la qual cauhen tots los buitres que volan per aquets cels propicis, en aquesta terra benehida, ahont sufreix tant lo qui fa florir y fructificar pera tots menos pera ell!

Cert que á pesar de tot aixó, á Galicia no hi ha cuestió agraria propiament dita, pero hi ha sí l' estat de la persona agrícola y de totas sas cosas que no pot ésser pitjor, y que si no se li busca remey ha de portar sobre nosaltres la més terrible de las crisis socials. Perque ab una ma se li dona 'ls drets que ab la altra 's fa ilusoris; perque ab una lley se llibertá la te-

rra de las cargas que la aniquilavan y ab cent altras se li aumentaren; perque per un costat se li doná la llibertat y per altre se li imposá la major de las tiranías; perque se 'l lliurá de sos antichs senyors, piadosos pera ell, y se 'l deixá á mercé del cacich, aquet nou senyor feudal sense entranyas, que tot ho atropella, que tot ho vens, que tot ho disposa y disposa de tot. Y per qué? Perque pera 'l cacich, com pera 'ls que governavan las antiguas colonias, lo rey está lluny y Deu en lo cel.

La política filla de la centralisació ho volgué. Lo cacich es sa obra. Lo rural com l' urbá. Donchs be, sia; pero digeu si aixó pot seguir aixís, sense que 'l perill que 'ns amenassa prengui las proporcions que temem esclatant la tempestat quan ja no sia possible conjurarla. Penséu que de dos milions d' habitants que compta Galicia, milió y mitj es de pagesos y mariners trepitjats per los cacichs, explotats per tota classe de publicans, devorats per la usura, ja no d' aquella mansa y fins piadosa úsura que cobrava y cobra 'l mil per cent, sino per la que revesteix més infames formas, la que acut á las vendas judiciales á depreciarlas y comprar de franch, revenent als més alts preus y fent impossible que 'l pagés, ni tan sols lo més acomodat, pugui en sa vida adquirir un pam de terra si no paga tres vegadas son valor, ni lliurarse d' una carga sens tirarne altras cent sobre sas espatillas.

Ánimas compassivas á quinas lo malestar del obrer espanta y entristeix, gireu los ulls envers aqueixa gran part de la familia gallega, que sofreix y calla, paga y 's resigna; penséu un moment en la amargor y en lo insegur de sas esperansas, y diheu després si 's pot seguir aixís sense perill, y si s' ha de seguir aixís, sense responsabilitat pera las classes governants.

A sa hora, en son dia, tal vegada demà, quan menos s' hi pensi, aqueixos homes típs de sufrir, se cansarán del tot. Bastará—si ho duptéu esteu cegos,—una sola veu pera congregarlos, un sol lema pera que 's preparin, un sol moment pera que 's decideixin. No dirém lo que passarà allavors, perque no volém que se 'ns digui que trassém ab anticipació 'l programa de sas venjansas, pero no dubtém dir que en aquell dia ¡ay de las ciutats y sa gent!

MANUEL MURGUÍA.

(De *El Alcance*.)

L I T E R A T U R A

LAS CARAMELLAS DE L' ANY 1726

Ningú replegue sas fulles
que 'l vent se 'n dá rodolant,
y gemegan y se trencan,
avuy pels y demá fanch.....
(M. Aguiló.—«Lo Arbre de la Pàtria».)

I. (1)

Caramellas van darrera,
las de mil setcents y tants,
fadrinets que las dictavam
ja may més las cantaràn!
Com aucells que 'l llamp desnihna,
aquest any ens han quintat!
som un Maig sense florida,
per Castella som soldats!
Los USATGES de la terra
ja s' esfullan riu avall;
no enraméu ni feu balladas
Pabordesas del Portal;
endolèume las Imatges
de la Verge y del Infant,
feu cremarne cera groga
com se sol per funerals!

Caramellas van darrera,
Caramellas van devant...
Llibertats de Catalunya,
per quiscuna 'ns ve un dogal!

III.

—Com s' esfullan los USATGES
ja ho sabréu quan seréu grans;
de mes lluny ve la tempesta,
de mes lluny ve 'l temporal!—
Y llavors contava 'l pare
las historias dels passats,
las del PRINCEP DE VIANA
qu' es ben trista de contar.
La madrastra que 'n tenia
de Castella l' han portat;
las matzinas ja 'l corsecan...
¡válgans Deu y quin penar!
la madrastra es castellana,
lo bon Princep ja es finat!
cavallers que fan la oferta
¡válgans Deu y quin plorar!

Caramellas van darrera,
Caramellas van devant...
Llibertats de Catalunya,
per quiscuna 'ns ve un dogal!

II.

Ja de noys ens deya 'l pare
recordant las lleys forals:
—Mal ponent vé de Castella
si de Fransa lo Mestral.
Barcelona feta esclava
son mantell n' ha vist cremar!
mal botxi vingué de Fransa,
malas cridas fan enguany:
Ganivets fermats á taula,
que 'l nou Rey ho ha disposat,
y ab lo drinch... de las cadenas
tot lo pa se 'ns torna amarch!
Ay fillets, ens deya 'l pare,
fillets meus quin temporal?...
los USATGES de la terra
ja s' esfullan riu avall!—

Caramellas van darrera,
Caramellas van devant...
Llibertats de Catalunya,
per quiscuna 'ns ve un dogal!

IV.

La més trista que 's contava,
la d' EN JAUME 'L DESDICHAT!
que als vint anys de cautiveri,
perque may pogués regnar,
ja los fills del de ANTEQUERA
pel castell se n' han pujat;
carceller tot s' en esglaya
d' un gran crit que va escoltar;
suspirant, las claus ne llansa...
que 'l bon Compte ja es finat!
Y després ens deya 'l pare,
tremolós com un esclau;
—No canteu pas mes corandas
ni feu fochs per Sant Joan;
feu cremarne cera groga
com se sol per funerals!—

Caramellas van darrera,
Caramellas van devant...
Llibertats de Catalunya,
per quiscuna 'ns ve un dogal!

(1) Ans de sentirse aquestas «Caramellas», será bo recordar al jovent, que 'n lo any 1726 vingué á Catalunya un decret, molt consemblant á una ma de ferro ab guant de seda, ja que tot dihent, com deya lo Decret, «res de quintas», ab lo pretext de «llevar» y ab general indignació, foren «sortejats» per primera vegada los fadrins de aquesta terra par' anar á servir al mateix Felip V. que 'l any 1714, feu cremar públicament y com per mofa, nostres antichs furs y llibertats! (N. del A.)

V.

Quant la Pasqua es arribada
 ¿qui fa esment de dols ni planys?
 ¡RESURREXIT... ALELUYA!
 tot lo mon va ressonant.
 Per la Pàtria Catalana
 vindrà temps que 's cantarà;
 si servém la Fè dels avis
 qu' ennobleix l' antich casal,
 Caramellas van darrera,
 las de mil setcents y tant,
 fadrinets que las dictavam
 un sol prech vos ne farán:
 Si algun jorn rebeu la nova
 que som morts y soterrats...
 passarén lo Sant Rosari,
 à la Verge del Portal!

Caramellas van darrera,
 Caramellas van devant...
 ¡Libertats de Catalunya!
 A reveure, à Deu siau!

JOSEPH M.ª SERRA Y MARSAL.

NOVAS

Avuy lo *Centre Catalá* celebrarà ab una solemne Vetllada lo seté aniversari de sa fundació, en la qual hi pendrán part los mes esforsats camions y propagandistas del regionalisme catalá.

En la part doctrinal á mes del discurs de Presidencia, usarán de la paraula los digníssims representants de la *Unió Catalanista*, de la *Lliga de Catalunya* y don Narcís Verdaguer y Callís en representació de la *Asso-ciació de Propaganda Catalanista*.

En la part literaria, á mes dels poetas y escriptors socis del *Centre*, hi pendrán part, entre altres, los celebrats poetas don Angel Guimerá, don Joaquim Riera y Bertran y don Víctor Brossa y Sangerman.

Y en la part musical se donará audició d' un fragment de la ópera inédita *Redya*, original de nostre compatrici D. Eusebi Bosch, per la senyora D.ª Antonia Rizzo, acompanyada en lo piano per lo mateix autor, *Il Baccio*, per la senyoreta Mercedes Climent, *Gran fantasia* pera piano á quatre mans per la senyora D.ª María Ciaño de Bedós y la senyoreta Teresa Gari-Montllor, *Aria* del segon acte de la *Africana* per la senyora Rizzo y la Gran aria de *Don Cárlos*, per lo senyor Brossa.

Demá en obsequi á las personas invitadas á la festa, se celebrarà en los mateixos salons del «Centre» un espléndit banquet.

No duptém que l' acte del «Centre Catalá» revistirá escepcional importancia.

Enguany la professó del Dijous Sant s' ha vist en extrem concorrencia recorrent tots los carrers del tranzit sense que tinguém que lamentar cap incident desagradable.

Lo pendó principal de la professó que sortirá lo vinent diumenge de la Parroquial de Sant Feliu pera administrar lo Sant Viátich als malalts y pressos ha sigut concedit al Ateneo Sabadellés en quina representació lo portará nostre particular amich D. Feliu Llonch.

Li augurém un séquit numerós y distingit.

Avuy á las set del matí, la Associació de Católichs celebrará Comunió general reglamentaria en la Parroquial de Sant Feliu, la cual será aplicada en sufragi de l' ánima del malaguanyat compatrieci D. Salvador Villarrubias y Viada.

Suscripció oberta per la Junta local organitzadora, en aquesta ciutat, de la Peregrinació obrera nacional á Roma, pera costejar pesatjes als obrers (acabament.)

D.ª Josepha Casanovas Vda. de Corominas, 1 viatge.—Caixa d' estalvis, 2.—Recaudat en l' Associació de Católichs, 15'50 ptas.—Recaudat en la vetllada de Propaganda 62'75.—D. Joseph Cirera, 33'50.—D. Feliu Plá, 10.—Teresianas, 26.

La suscripció ha donat un total de 72 viatjes y 57'50 ptas.

Lo Dijous Sant á las 7 de la tarde, lo rector de la parroquia de Sant Feliu, Rnt. D. Joseph Baltá, celebrá la cerimonia, nova en dita parroquia, de rentar los peus á 12 pobres, obsequiant luego á dits pobres ab un sopar en la casa rectoral que fou espléndidament servit per la fonda del Comers.

Felicitém al Dr. Baltá per la introducció en nostra ciutat de tan pia-dosa cerimonia, aixís com també per la colocació en lo campanar de las matracas pera anunciar als fidels los oficis divins durant los dias en que están lligadas las campanas.

Havem rebut del sindicat de «Gremis Agrícols de Catalunya» un projecte de Reglament del «Gremi Agrícol Municipal» en cual preámbul després de explicar los motius que han induhit al Sindicat á formular dit projecte de Reglament pera los Gremis que vagint formantse, fa grans elogis del Reglament del primer Gremi Municipal creat á Sabadell, manifestant qu' es de dit Reglament d' ahont han tret la pauta pera lo projecte de Reglament que proposan per model. Continua dit preámbul explicant lo concepte general dels Reglaments dels Gremis Municipals y passa á explicar son articulat dividintlo en dos seccions en las quals fa atinadas consideracions sobre las disposicions que conté.

No cal dir lo molt convenient que resulta dit model y quant precis es que prompte l' adobtin tots los pobles com á defensa y amparo de la tan decaiguda agricultura.

Ha sigut molt visitada la exposició de labors instalada en lo saló d'actes del *Centre Català*, baix la direcció de la distingida professora de tall y confecció donya Maria Ferrán de López, mereixent dita senyora molts y merescuts elogis per son bon gust y excelent competencia en tot quant se refereix á sa delicada professió, dem strant á la vegada que reuneix qualitats recomenables pera la ensenyansa.

Tant la senyora Ferrán com sas alumnas mereixeren un judici professional molt favorable de part de quantas personas intel·ligents visitaren dita exposició, que foren moltes, en sa major part pertanyents á distingidas families de nostra ciutat.

Unim nostres aplausos á los molts que tan merescudament s' han tributat á la senyora Ferrán, desitjantli una compensació equivalent á sos esforços pera divulgar la ensenyansa en un ram de tan profit pera las senyoras y senyoretas de nostra ciutat.

Agrahim la oficiositat y bona intenció d' un estimat colega local, puig de no esser aixís nos hauria passat desaparebuda una correspondencia d' aquesta ciutat que publica lo *Correo Catalan*, de Barcelona, en la cual son autor nos distingeix ab lo dictat de *inocentes*, referintse al judici imparcial que 'ns meresqué lo discurs llegit en la vetllada de la *Academia Católica*, per lo senyor Durán y Tuloch.

Encara que l' assumpto es passat y enotjós, devém fer constar que acceptem ab molt gust lo de *inocentes* ab que nos distingeix lo corresponsal del diari barceloní, donchs, preferim ser *ignocents* que *mal intencionats* qu' es, al nostre entendre, lo calificatiu més apropiat pera l' aludit corresponsal. Sempre hem sentit á dir que la ignocencia es lo reflexo fidel de la llealtat y de la puresa, y en cambi, segons una rondalla que recordem de la infantesa, los *mal intencionats*, diu, que arrelan y creixen pel mon de la llevar que sembra 'l diable.

Per lo demés no 's preocupi 'l *mal intencionat* corresponsal del diari barceloní; lo senyor Durán y Tuloch y LO CATALANISTA, ja están d' acort, com ho prova una carta particular que de dit senyor hem rebut y que no la donem á la publicitat per no autorisarnos nostre bon amich senyor Durán.

Y prou.

La Junta organitzadora en aquesta ciutat de la Peregrinació obrera 'ns suplica manifestém á quants de nostres lectors desitjin pendrer part en la mateixa, que 'l temps d' admissió s' ha prorogat fins el dia 29 del corrent inclusiu, podent presentarse en la rectoria de Sant Feliu hont s' els exten-drá lo taló corresponent que ha de servirlosi pera recollir lo billet definitiu.

Hem rebut una trista notícia: la de la mort del benemérit regionalista biscahi don Fidel de Sagarminaga, que ha entregat son esperit á Deu en

la ciutat de Bilbao. Avuy no podem fer altra cosa que d'òdrens de la immensa pèrdua que, ab la de tan ilustre patrici, ha sofert lo regionalisme espanyol; altre dia esmentarèm alguns dels merits que 'l senyor Sargamínaga tenia contrets per nostra causa. Rebin nostres correligionaris de Bizcaya la expressió de nostre fondíssim sentiment per pèrdua tan immensa.

Los estudiants vasch-navarros cursants en la Universitat de Zaragoza celebraren un fraternal dinar en nombre de 120 pera donar testimoni de llur adhesió á la conducta de la Diputació foral de Navarra en la defensa de sa autonomia. Després d' una pila d' entussiasmas parlaments, foren enviats telégramas a la Diputació citada y als periodichs que mes s' han distingit en la defensa del dret de la seva terra. Lo cant del *Guernikako Arbola*, posá terme á aquell acte, que segons la premsa de Zaragoza, resultá sumament important.

Retallem de nostre company *Las Cuatro Barras* de Vilafranca del Panadés:

«Una reunió de suma importancia tingué lloch el dissapte passat en el teatro Principal, preparatoria d' una altra que 's celebrarà probablement un dels dias de la present setmana. Se va tractar en ella de la organisació del somatent á Vilafranca, institució sumament útil y de trascendencia y que al nostre entendre convé que hi prestin tot son apoyo y ajuda las personas amants del ordre, de la seguretat individual y de la confiança pública.

Enterats els concurrents del fi capital á que obeheix el Somatent, dels drets y debers que contrauen els qui forman part d' aquella institució, de la forma en que debía demanarse l' ingrès en la mateixa, s' acordá per unanimitat donar plé poder á la mateixa Comissió organisadora, pera que posantse d' acort ab lo Sr. Piñeiro convoqui á un altra reunió, deixant terminats tots els assumptos y designant las personas que pugu'n ser nombradas Cabo y Subcabo del Somatent.»

Lo dia 16 del corrent morí á Barcelona lo celebrat escriptor de Historia D. Victor Ghebart y Coll. Era autor d' una voluminosa *Historia de España*, y guanyá un premi en los Jochs Florals de Barcelona ab una relació historica del siti de Girona en l' any 1809. D. E. P.

Laretirada d' en Gladstone, motivada per la edat y pel cansament que li ha produhit la última companya sostinguda en defensa de la autonomia irlandesa, ha excitat en gran manera la atenció pública, no solament d' Inglaterra que es la més interessada, sino també de totas las nacions d' Europa. S' habia dedicat en aquestos últims temps á restituir á la isla germana (que aixís s' anomena á la Irlanda) tot lo que violenta-

ment se li havia expoliat pel govern anglès; si bé de moment li acasionà aquesta política honrada y justiciera la disensió de molts elements que sempre habían sigut amichs d' en Gladstone y que anaren á engrosar las filas conservadoras, en cambi li donà la victoria en las últimas eleccions que motivaren la cayguda dels torys. L' *home rule bill* fou aprovat per la Cámara dels Comuns; fou retx: ssat per la Cámara dels Lords. Aquesta diversitat de criteri en un assumpto de tanta trascendencia debía produhir, com en efecte ho produhí, una antipatia fundada contra la aristocracia inglesa, que ab sa conducta ha demostrat palpablement que preferia 'ls seus privilegis, per més que ataquin als drets segrats d' un tercer, á tota idea de justicia.

Retirat en Gladstone, ha tingut de reconstituirse 'l ministeri anglès y ho ha fet baix la direcció de lord Rosseberry, qui segons sembla ha abandonat *ad kalendas grecas* el projecte d' autonomia de Irlanda, lo cual de moment ha obligat als radicals y als irlandesos á adoptar una actitud expectant, que es fácil causi una derrota al ministre.

De nostre company *La Veu de Catalunya*:

«Com saben nostres habituals lectors, l' Ajuntament de Tolosa (França), retirà á la Acadèmia dels Jochs Florals d' aquella ciutat y aplicà á lo novella *Escolo Moundino* la subvenció ab que cooperava al conreu de la llengua y literatura regionals, donant per motiu que 'n faria millor aplicació al seu objecte propi la nova associació regionalista que la antiga Acadèmia massa aficionada al francès. Aquest fet ha donat lloch á llargas y acaloradas polémicas en la premsa, en las que han prés part periodistas renomnats de la nació vehina, entre ells en Drumont. Però 'l millor profit d' aquest avalot es el quin nos fá saber en son darrer nombre l' estimat company d' Avinyó, L' *Aióli*, qui diu que, picada en son amor á las cosas de la terra la Acadèmia dels Jochs Florals, instituheix, per donar fé d' aquest amor, dos premis anyals de 500 franchs quiscun, adjudicables exclusivament á poesías llenguadocianas.

Axo son contrapunts de gent digna y verdaderament amant de la Pàtria! Nosaltres ho aplaudím, desitjant que l' exemple sia seguit.»

De *La Renaixensa*.

«Lo companyia arrendataria de mistos sembla que no vol competencia de cap mena.

No poguent batres ab lo pedra foguera porque no entra en lo privilegi de la concessió, s' esbrava contra tots los que 's trenca lo cap dels nous invents.

Dihém aixó porque sembla que als senyors Jaume Pujol y fill los hi han embargat uns briquets molt curiosos y baratissims que haurian fet una forta competencia als fabricants que han tingut la poca delicadesa de donar la ma al govern pera que 'ls posés lo jou al coll.

De totes maneres, aixó es una prova de que 'l negoci va per terra, de lo que 'ns alegrém moltíssim. Ab lo públich no s' hi juga y menos donant pel preu d' avans la meytat del mistos en capsas fastigosas y d' una estearina bruta y fumosa que si un no vigila surt tan enmascarat que sembla que hagi fet un petó á una carbonera.»

Dipòsit de pianos

de la fàbrica **ESTELA Y BERNARREGI**, la mes acreditada en sa classe

UNICH REPRESENTANT EN SABADELL

JOAN COMAS FAURA

Se venen de tots preus al comptat y á plassos á DOS DUROS setmanals. Tots los pianos d' aquesta casa son assegurats de tot defecte de construcció per 10 anys.

Se 'n venen també á cambi de tota classe de mercancías, com son panyos y tota mena de géneros que pугan convenir al venedor.

Aquesta casa 's cuyda de tota classe de reparacions y afinacions per delicadas que sian.

Dirigirse al carrer de Colomer, 24: JOAN COMAS FAURA

Angel Guimerá

JESÚS

de

NAZARETH

TRAGEDIA EN CINCH ACTES Y EN VERS

Punts de venda: En las principals llibrerías de Barcelona y en aquesta ciutat en lo Centre de suscripcions de Llorens Lladó y en la impremta de LO CATALANISTA.

PREU: 2 pessetas.

Impremta de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36, Teléfono, núm. 186.—SABADELL